

POROČILO SELEKTORJA TEKMOVALNEGA PROGRAMA (55.) 56. FESTIVALA BORŠTNIKOVO SREČANJE

**napisano junija 2020*

Letošnje gledališke sezone ni mogoče definirati z udarno povedjo, s pavšalno oceno ali povprečnimi meritvami ravni kvalitete uprizoritev. Le stežka jo je smiselno navezati na pretekla leta in le zamegljeno se vidijo obrisi prihajajočih obetov. Način, na katerega je zaprtje delovanja javnega življenja zarezalo na področje uprizoritvenih umetnosti, je ostro prekinilo živo pulziranje gledaliških organizmov, hkrati pa neoptimistično narekuje snovanje prihodnjih repertoarnih, programskih ter produkcijsko-izvedbenih načrtov.

Današnji pogled na sezono do sredine marca bi sicer nemara lahko vzbudil predstavo o »normalnosti« njenega poteka, tako kot se večina refleksij predkoronske preteklosti z današnje pozicije zdi običajna. O običajnosti poteka sezone lahko pričajo tudi številke: do prekinitve sem si ogledal skoraj sto predstav, v celoti pa preko 110 uprizoritev. V skladu s pravilnikom sem v razmislek potencialnih gradnikov tekmovalnega programa na koncu vzel približno 100 uprizoritev. Kvantitativno je bila torej sezona do cezure izredno produktivna, institucionalni mehanizem, ki je proizvedel približno dve tretjini gledaliških produkcije, izkazuje trden repertoarni okvir, ki zagotavlja stabilno raven gledališke proizvodnje, bistveno manj pa posega po drznih programsko-umetniških usmeritvah ter preizkusih gledališko učinkovitega, ustaljenega in pričakovanega. Produkcija nevladnih zavodov in koprodukcij z javnimi zavodi je obsegala tretjino vseh uprizoritev, kar ne odstopa bistveno od preteklih let, se pa pogoji in razmere njihovega delovanja v vseh okoliščinah zaostrejejo, kar odražajo tudi uprizoritveni dogodki, in nič kaj spodbudno ni pričakovanje, da se bodo posledice ukrepov, razpisnih odlaganj ter morebitnih rezov v proračun zagotovo odrazile pri vseh deležnikih, še posebej samozaposlenih in nevladnih producentih. Neokusna šala bi torej bila, če bi rekel, da je letošnja sezona minila kot običajne in da slovensko gledališče izkazuje visoko kondicijo in formo ter obeta kontinuiteto umetniške ravni.

Kako torej gledališke svetove pretekle normalnosti, ki jo je dodobra izčrpal sprememb potreben sistemski okvir, misliti v neki drugi normalnosti? Kako uprizoritveni konteksti pretekle gledališke sezone resonirajo v pretresih in premenah sedanjosti, kako osmisliti odprtost gledališkega dogodka in spremembe njegovega zaznavanja ter družbene vpetosti, so nekatera od vprašanj, ki prevevajo sklepne dni sezone 2019/2020. Vanjo smo vstopili brez vpogleda v njen zaključek in od nje se poslavljamo brez jasnega zemljevida, ki bi usmerjal nadaljnje gledališko iskanje. Pa vendar ta razmislek o pretekli gledališki sezoni nikakor ne želi biti pesimističen, saj je ta pred in po zarezi ponudila dovolj razlogov za utrditev prepričanja o ustvarjalnem ter skupnostno-povezovalnem potencialu slovenskega gledališča in verjamem, da ga izbor tekmovalnih predstav tudi primerno izraža.

Celota vsebinsko-tematske širine uprizoritev obsega preiskovanje družbenih in kulturnih fenomenov ter političnega ustroja sveta, ki jih obravnavajo skozi osebno perspektivo vsakdanjega mikro pogleda ali dialoški trk principov v različnih odtenkih, mestoma zresnjenih, drugje zopet humornih ideoloških slikah. Formalna raznolikost uprizoritvenih modelov sestoji tako iz prevladujočih dramskih uprizoritev,

avtorskih pristopov snovalnega, dokumentarnega gledališča in gledališča objektov, iz razrahljanih performativnih pristopov in hibridnih oblik gibalnega, plesnega ter glasbenega gledališča.

Z odrov so me nagovorili številni glasovi svetovne književnosti in dramatike, kanonizirana besedila slovenskih avtorjev, pa tudi mlajša, uveljavljajoča se dramska pisava. Vzpodbudni so redni in vedno bolj ambiciozni angažmaji mladih kolektivov, ki so dokazali, da so zanesljiv gradnik institucionalnih repertoarjev, z lastno vizijo ustvarjalnega procesa, postopkov ter umetniške držbe. Tudi študijske produkcije UL AGRFT obetajo vznemirljive gledališke ustvarjalce.

V selektorskem procesu sem različnim perspektivam interpretacij sveta, družbenih relacij, posameznikov ter njihovih zgodb, vsem oblikamčasne gledališke so-prisotnosti, njihovim funkcijam in družbenim umeščenostim ter zamišljenim preobrazbam in drugačnostim poskušal najti ustrezno podlago, ki bi omogočala verodostojno presojo in argumentiran izbor tekmovalnih predstav. Oprl sem se na naslednje ravni kriterijev:

uprizoritveno-izvedbena raven, ki izraža moč prisotnosti in živega transferja med izvajalci in občinstvom;

strukturno-konceptualna zasnova se nanaša na argumentacijo formalnih postopkov gledališkega dogodka in njegovo idejno razvitje;

vsebinsko-tematska prepričljivost zasleduje razmerje vsebine in ustvarjalnega odnosa do nje;

kontekstualni premislek pa uprizoritev vpenja v družbeni kontekst.

Na tej podlagi sem v tekmovalni program uvrstil deset predstav, ki zaokroženo povzemajo vse ravni presežkov gledališke sezone in jo verodostojno predstavljajo. Program je vsebinsko raznolik, saj nudi vpogled v ideološki konstrukt vsakdanjosti (*Sedem dni*), stigmatizacijo bolezni in njenih posledic (*Sin*, *Alice v postelji*), hkrati pa tudi stapljanje horizontov gledališke in človeške minljivosti ter slovesa (*Biokozmizem::Izreka*), dekonstrukcijo imperativa sreče in njenega iskanja (*Sedem vprašanj o sreči*), generacijsko surovo obračuna s preteklostjo (*Očiščenje*) in prekine njeno cikličnost (*Grmače*, *Strahovi*), razkrije protipravne sistemske anomalije sedanjosti (*Gejm*), kot tehtnejši poudarek se izkazuje družbena marginalizacija drugega oz. ženska pozicija (*Izobčenke*, *Strahovi*, *Alice v postelji*, *Očiščenje*). Obsega pa tudi estetsko raznovrstne produkcije javnih, nevladnih zavodov in medsebojnih sodelovanj v različnih konvencionalnih in prirejenih uprizoritvenih prostorih, ki se poslužujejo različnih uprizoritvenih postopkov v okviru širine praks scenskih umetnosti.

Izbor tako sestavljajo uprizoritve, ki z ustvarjalno vizijo napolnjujejo vzpostavljene odrske svetove, predstave, ki s svojo magnetno silo širijo in ostrijo območje senzibilnosti in izkušnje, predstave, ki se s prepričljivim izrazom umeščajo v prostorsko tukajšnjost in časovno zdajšnjost ter kritično slikajo portret sveta in odnosov. Z razvejanimi poetikami, pristopi in kontekstualnimi poudarki mislijo gledališče kot družbeno osmišljeno in tvorno prakso, ki tudi v omeje(val)nih pogojih utripa v potencialu svoje moči in pomena.

Rok Bozovičar

selektor tekmovalnega programa (55.) 56. FBS